

FTAХР 06.81.23
ӘОЖ 338.012

<https://doi.org/10.46914/1562-2959-2021-1-2-216-223>

А.Б. ИСКАКОВА,^{1*}

докторант.

*e-mail: adi.iskakova@gmail.com

Г.Ж. НУРМУХАНОВА,¹

э.ғ.д., профессор.

e-mail: g.nurmukhanova@turand-edu.kz

РОЛАНД ГИЗЕ,²

э.ғ.д., профессор.

e-mail: R.giese@hszg.de

¹«Тұран» университеті, Қазақстан, Алматы қ.

²Циттау университеті, Германия, Циттау қ.

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ИНТЕГРАЦИЯЛЫҚ ПРОЦЕСТЕРДІ БАСҚАРУДЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ МЕХАНИЗМІНІҢ ТИІМДІЛІГІН САЛЫСТЫРМАЛЫ БАҒАЛАУ

Андатпа

Мақалада университеттердегі интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмінің тиімділігін бағалау әдістемесі талқыланады. Жоғары білім беруді дамытудың қазіргі заманғы жағдайында әлемдік ғылымның назары осы саладағы интеграция процестеріне көбірек аударылуда. Бұл процестердің жоғары білім беру саласына қатты әсер еткені соншалық, «интеграция», «интернационализация», «жаһандану» сияқты терминдер жоғары білім саласында байқалатын әртүрлі процестерді ажырататын ұғымдарға қарағанда синонимге айналуға бейім. Жоғары білімнің жаһандануы мен интернационалдануының дамуы жағдайында университеттің білім беру саласында ғана емес, сонымен қатар университеттің де сапалы және тиімді дамуына ықпал ететін трансформацияларды енгізу процестері, шаралары мен әдістері мен ғылым маңызды болып келеді. Осыған байланысты, бұл интеграциялық процестерді жүзеге асырудың тетігі, дәлірек айтсақ, жоғары білім берудің тиімділігін, білім сапасын арттыруға ықпал ететін басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық тетігі жақын және мұқият зерттеу объектісіне айналады. Интеграциялық процестердің дамуы жоғарғы оқу орындар үшін бәсекелестік ортаны қалыптастырады, бұл университеттегі ұйымдастырушылық және экономикалық басқару механизмін бизнес-процесс ретінде қарастыруға мүмкіндік береді, алайда тек білім беру ретінде тек университетке ғана тән тиісті ерекшеліктерді ескере отырады.

Тірек сөздер: жоғары білім, жаһандану, білім беру, бизнес, сапа, бағалау, тиімділік, ЖОО-лардың бәсекеге қабілеттілігі.

Кіріспе

Жоғары білім беру нарығының қазіргі даму жағдайында интеграциялық процестер білім беру ортасының барлық қатысушыларын қамтиды және ғылыми зерттеулерді қажет ететін өзекті және маңызды мәселелерді тудырады. Сонымен бірге, пікірталас тақырыбы негізін келесі сұрақтар: жаһандану мен интеграция процестері, білім мен бизнестің интеграциясы, еуропалық кеңістікке интеграциялау және т.б. құрайды. Алайда, нәтижесінде нақты міндеттер азаймайды, керісінше, жаңа сұрақтар мен проблемалар көбейеді. Сонымен қатар, проблемалардың түп-төркіні интеграциялық процестерді қалай жүзеге асырылатындығында және жаңа деңгейге жету үшін белгілі бір университетте қандай элементтерді дамыту керек екендігінде болып табылады.

Негізгі ережелер

Микродеңгейдегі талдаудың бір мүмкіндігі – интеграциялық үдерістерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмінің тиімділігін бағалау деп білеміз, бұл университетте

енгізілген және жұмыс істейтін механизмнің дамуына ықпал ететіндігін түсінуге мүмкіндік береді.

Жоғары білім беру жүйесіндегі интеграциялық процестер барлық университеттерге әсер ететіні белгілі. Алайда олардың кейбіреулері бұл процестерге көбірек бейім, бұл университеттер бәсекеге қабілетті болып келеді, олардың беделі артып келеді, студенттер саны көбейеді және т.б. Мұндай университеттерде, әдетте, бірінші тарауда талқыланған интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмі тиімді жұмыс істейді. Басқа университеттер бұл процестермен аз қамтылған және, әдетте, «көшбасшылардан» айтарлықтай артта қалады. Сонымен бірге, интеграциялық үдерістер қай университетті көбірек қамтығанын және сонымен бірге оның дамуына оң әсерін тигізетінін және қай университеттерге жатпайтынын қалай түсінуге болатыны жайында сұрақ туындайды. Мұның барлығы университет қызметіне интеграциялық процестердің әсерін бағалау әдістемесін қалыптастыру қажеттілігіне әкеледі. Дәлірек айтқанда, университеттегі интеграциялық процестер механизмнің тиімділігін анықтау.

Материалдар мен әдістер

Қазіргі уақытта мұндай әдістеме жоқ, дегенмен қажетті әдіснамалық тәсілді қалыптастыруға негіз болатын бірнеше эконометриялық әдістер бар. Атап айтқанда, детерминирленген факторлық модельдер, индикаторлардың алгебралық қосындысын, яғни аддитивті модельді қолдану мүмкіндігі қызығушылық тудырады.

Қосымша тиімділік моделі жалпы тиімділікті i -ші көрсеткіш индикаторларының өнімі мен i -ші параметрдің маңыздылығын қарастырылған индикаторлар санына бөлу арқылы бағалайды. Сондықтан қалыптастыратын интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау моделі индексті аддитивті болады.

Университеттегі интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмін жүзеге асыру үкіметке, жұмыс берушілерге, оқытушыларға, қамқоршылық кеңес мүшелеріне, академиялық пәндерге және студентке тәуелді болады, оның қызмет етуінің кешенділігі үшін негізді оқыту, зерттеу және қызмет көрсету үрдісі жасайды.

Алдымен осы категориялардың әрқайсысы үшін негізгі көрсеткіштерді белгілейік, оларды бағалау индексімен жүзеге асырылады. Мысалы, оқыту категориясының i -ші көрсеткіші келесідей бағаланады:

$$T_i = \frac{T_{ij}}{N}, \quad (1)$$

мұнда

- T_i – i -ші интеграция тиімділігінің көрсеткіші;
- T_{ij} – j -ші ЖОО тиімділік көрсеткішінің факторы;
- N – j -ші факторының жалпы көрсеткіші.

Өз кезегінде, оқыту категориясының жалпы көрсеткіші i -ші нәтиже көрсеткіштерінің қосындысына тең болады. Сол сияқты зерттеу және қызмет санаттарының тиімділік көрсеткіштері бағаланады.

Бұл жағдайда оқыту категориясының жалпы көрсеткіші келесідей бағаланады:

$$T = \sum_{i=1}^9 T_i * q_i, \quad (2)$$

мұнда

- q_i – i -ші интеграция тиімділігінің көрсеткішінің мәні

Зерттеу және қызмет көрсету санаттары да дәл осылай бағаланады. Тиімділік – университеттегі интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмінің тиімділігін тікелей көрсетеді. Осыған байланысты тиімділікті бағалау тетіктің тиімділігін айқын көрсетеді. 1-кестеде (б. 218) оқыту, зерттеу және қызмет ету категорияларының негізгі факторлары, сондай-ақ оларды бағалау әдістемесі келтірілген.

Кесте 1 – ЖОО-да интеграциялық процестерді басқару механизмінің тиімділік көрсеткіштерін бағалау әдістемесі

Көрсеткіші	Бағалау әдістемесі
T	Teaching ($\sum_{i=1}^9 T_i * q_i$)
Ti1	Қос дипломдарды қоса алғанда, бірлескен білім беру бағдарламаларының саны / университеттегі білім беру бағдарламаларының жалпы саны
Ti2	Халықаралық аккредитациядан өткен білім беру бағдарламаларының саны / университеттегі білім беру бағдарламаларының жалпы саны
Ti3	ҚОҚМ курстарының саны, соның ішінде Coursera, EdX, KhanAcademy және т.б. білім беру платформаларында / қашықтық форматтағы курстардың жалпы саны
Ti4	Университетте кемінде алты ай (1 семестр) оқытатын шетелдік жетекші профессорлардың саны / университеттегі оқытушылар құрамының жалпы саны
Ti5	Шетелдік университетте кемінде алты ай оқытатын жетекші профессорлар саны (1 семестр) / университеттегі оқытушылар құрамының жалпы саны
Ti6	Университетте кемінде алты ай (1 семестр) оқытын шетелдік студенттер саны / университеттегі студенттердің жалпы саны
Ti7	Шығыс студенттердің ұтқырлығы (шетелде кемінде алты ай оқытын студенттер саны (1 семестр)) / университеттегі студенттердің жалпы саны
Ti8	Шетелдік студенттерге арналған оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдардың болуы / университетте жарияланған оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдардың жалпы саны
Ti9	Бірлескен білім беру бағдарламаларына түскен студенттер саны / ЖОО студенттерінің жалпы саны
R	Research ($\sum_{i=1}^6 R_i * q_i$)
Ri1	Университеттегі зерттеушілер саны / университеттегі профессорлық-оқытушылық құрамның жалпы саны
Ri2	Бірлескен ғылыми жобалар саны / университет қатысатын ғылыми жобалардың жалпы саны
Ri3	Web of Science және Scopus ғылыми-метрикалық мәліметтер базасында жарияланған ғылыми мақалалар саны / университеттегі басылымдардың жалпы саны
Ri4	Шетелдік ғалымдармен бірге жарияланған ғылыми мақалалар саны (Web of Science және Scopus ғылыми-метрикалық мәліметтер базасына кірмейді) / университеттегі басылымдардың жалпы саны
Ri5	Ұйымдастырылған және өткізілген халықаралық конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер саны / университетте өткізілген ғылыми іс-шаралардың жалпы саны
Ri6	Бірлескен ғылыми жобалардың бірлескен қаржыландыруы / университеттегі бірлескен ғылыми жобалардың жалпы көлемі
S	Service ($\sum_{i=1}^4 S_i * q_i$)
Si1	Университеттегі интеграциялық процестерді жүзеге асыруға жауап беретін университеттің интеграциялық стратегиясының болуы
Si2	Университеттегі Интернетке қосылған компьютерлер саны / студенттердің жалпы саны
Si3	Университеттің базасында бөгде ұйымдар құрған зертханалардың, ғылыми орталықтардың, технологиялық парктердің, инкубаторлардың және т.б.) саны / университеттегі ғылыми-зерттеу инфрақұрылымының жалпы саны
Si4	Университеттің халықаралық студенттерге бөлетін гранттар мөлшері / университеттегі студенттер гранттарының жалпы саны
Ескертпе – [1] дереккөз негізінде автормен құрастырылған.	

1-кестеде q_i – индикаторлар санатындағы әрбір коэффициенттің мәні. Көрсеткіштердің маңыздылығын анықтау үшін қайтадан сараптамалық бағалау әдісін қолданамыз. Бұл жағдайда маңыздылық 0-ден 1-ге дейінгі аралықта бағаланады, берілген университет үшін көрсеткіштің мәні неғұрлым көп болса, көрсеткіш соғұрлым жоғары болады. Сонымен, респонденттердің деректерін орташа өлшенген бағалау 2-кестедегі әрбір индикатор үшін маңыздылық индикаторын анықтайды. Әр сала үшін маңыздылықтың сомасы 1-ге тең екендігін ескеру қажет.

Анықтаған категориялар көрсеткіштерінің маңыздылығын анықтау үшін жоғарыда аталған университеттердің басшылығы, профессорлық-оқытушылық құрамы мен студенттері арасында сауалнама жүргізілді.

Университеттегі интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмі тиімділігінің жалпы көрсеткіші оқыту, зерттеу және қызмет көрсетудің әр категориясының көрсеткіштерінің жиынтығы ретінде бағаланады:

$$\Xi = \sum_{i=1}^3 (T, R, S) \quad (3)$$

Университеттегі интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмінің тиімділігін бағалаудың ұсынылған әдістемесі келесі кезеңдерден тұрады:

Интеграциялық процестер дамуының негізгі көрсеткіштерін талдау;

- ◆ интеграцияны басқару механизмінің тиімділігіне әсер ететін факторларды қалыптастыру;
- ◆ әр категория бойынша коэффициенттерді есептеу: оқыту, зерттеу және қызмет көрсету;
- ◆ санаттағы әр көрсеткіштің маңыздылығын анықтау;
- ◆ университеттегі интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмі тиімділігінің жалпы индикаторын анықтау.

Нәтижелер

Алынған нәтижелерді түпкілікті түсіндіру мақсатында біз Харрингтонның ауызша-сандық шкаласына сүйене отырып, басқару механизмінің тиімділігін бағалау үшін тиісті шкаланы ұсындық. Бұл шкала – ішінара жауаптардың табиғи мәндерін өлшемсіз артықшылық шкаласына (психофизикалық шкала) түрлендіретін жалпыланған функция [2]. Айта кететін жайт, іс жүзінде барлық университеттер интеграциялық басқару тетіктерін енгізіп отыр және бұл бағалауды SPACE талдауынсыз жүргізуге болады. Тиімділікті бағалау университетте интеграция механизмдерін іске асырудың бақылау процесі ретінде де жүзеге асырылуы мүмкін. Осылайша, біздің ұсынған нұсқамыз келесідей (2-кесте).

Кесте 2 – Университеттегі интеграцияны басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмінің тиімділігін бағалау нәтижелерін интерпретациялау шкаласы

Интервал	Тиімділік деңгейі	Түсіндіру
1,00 – 0,80	Өте жақсы	Университеттегі интеграциялық процестерді басқару механизмінің тиімділігінің жоғары деңгейі. Басқару механизмі толығымен енгізілген, нәтижесінде интеграцияның білім беру, ғылыми және инфрақұрылымдық деңгейлері жақсы дамыған. Академиялық және студенттердің ұтқырлығы озық тәжірибе алмасуға, сондай-ақ шет елдердің жетекші университеттерімен және ғылыми ұйымдарымен бірлескен зерттеулер жүргізуге мүмкіндік береді. Оқытудың инновациялық әдістері студенттердің дағдылары мен практикалық дағдыларын дамыту үшін қолданылады. Білім, ғылым және бизнестің интеграциясы, пәнаралық интеграция бар. Университет интеграциялық процестерді жүзеге асырудың белсенді саясатын жүргізеді
0,80 – 0,63	Жақсы	Университеттегі басқару механизмінің тиімділігінің жоғары деңгейі. Басқару тетігі кейбір аспектілерде пайда болған олқылықтарға қарамастан толықтай енгізілген. Интеграция деңгейлерінің бірі дамымаған (білім беру, ғылыми немесе инфрақұрылымдық). Қандай интеграцияның зардап шегетініне байланысты проблемалық нүктелерді анықтап, оларды белсендіру қажет.

2-кестенің жалғасы

0,63 – 0,37	Қанағаттанарлық	Тиімділіктің орташа деңгейі. Интеграцияны басқару механизмі толығымен енгізілмеген. Оқу орнында кіретін мобильділік, оқытудың интерактивті әдістерін қолдану немесе зерттеу мен жариялауда проблемалар туындауы мүмкін екенін атап өтуге болады. Интеграцияның ғылыми және білім деңгейлері нашар дамыған. Инфрақұрылымдық проблемалар бар
0,37 – 0,20	Жаман	Басқару механизмі тиімділігінің төмен деңгейі. Таңдалған басқару тетігі шамалы түрде жүзеге асырылады. Интеграцияның екі деңгейі іс жүзінде дамымаған. Университетте интерактивті енгізу проблемалары бар
0,20 – 0,00	Өте жаман	Университетте интеграциялық процестердің дамуының басталуы ғана бар. Интеграциялық процестерді басқару механизмі мүлдем жүзеге асырылмаған. Интеграцияны жүзеге асыратын негізгі іс-шаралар инфрақұрылым сияқты жоқ
Ескертпе – Автормен құрастырылған.		

2-кестеде келтірілген интерпретацияларға сәйкес белгілі бір университетте қолданылатын басқару механизмінің тиімділігін бағалауға болады. Түсіндірмелер ауқымы тек талданған университеттердегі жағдайды көрсетеді. Жұмыс істемейтін проблемалық нүктелерді анықтау үшін қосымша талдау қажет. Бұл болашақта университеттердегі интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмін қалыптастыру мен жүзеге асырудың негізгі бағыттарын анықтауға мүмкіндік береді.

Сонымен, соңғы 5 жылдағы Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ-де ұсынылған әдістеме бойынша механизмнің тиімділігін бағалайық (3-кесте).

Кесте 3 – Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ-да интеграциялық басқару механизмінің тиімділігін бағалау нәтижелері

Көрсеткіштер	2015–2016	2016–2017	2017–2018	2018–2019	2019–2020
	1	2	3	4	5
T	0,00797	0,02118	0,02417	0,03997	0,04022
T ₁ * q _i	0,0011	0,0011	0,0022	0,0066	0,0066
T ₂ * q _i	0,0057	0,019	0,019	0,0304	0,0304
T ₃ * q _i	0	0	0	0	0
T ₄ * q _i	0,00117	0	0,00052	0	0
T ₅ * q _i	0	0	0	0	0
T ₆ * q _i	0	0,00108	0,00204	0,0024	0,0024
T ₇ * q _i	0	0	0,00032	0,00048	0,00064
T ₈ * q _i	0	0	0	0	0
T ₉ * q _i	0	0	0,00009	0,00009	0,00018
R	0,3399	0,2708	0,3315	0,2833	0,3448
R ₁ * q _i	0,0033	0,0044	0,0044	0,0066	0,0088
R ₂ * q _i	0	0	0	0	0
R ₃ * q _i	0,1378	0,117	0,1378	0,1482	0,2132
R ₄ * q _i	0,0988	0,0494	0,0893	0,0285	0,0228
R ₅ * q _i	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
R ₆ * q _i	0	0	0	0	0
S	0,0253	0,2999	0,2976	0,3321	0,3298

2-кестенің жалғасы

$S_{i1} * q_i$	0	0,27	0,27	0,27	0,27
$S_{i2} * q_i$	0,0253	0,0299	0,0276	0,0621	0,0598
$S_{i3} * q_i$	0	0	0	0	0
$S_{i4} * q_i$	0	0	0	0	0
Э	0,37317	0,59188	0,65327	0,65537	0,71482
Деңгейі	Қанағат	Қанағат	Жақсы	Жақсы	Жақсы
Ескертпе – Автормен құрастырылған.					

Кестедегі есептеулер Excel (1) – (3) формулалары бойынша жүргізілді.

3-кестеде көрсетілген бағалау нәтижелері көрсеткендей, Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ-да интеграциялық процестерді басқару механизмінің тиімділік деңгейі жыл сайын артып келеді. Егер бастапқыда 2015–2017 жж. деңгей қанағаттанарлық болды, содан кейін 2018 жылдан бастап тиімділік «жақсы» деңгейінде бағаланады, бұл интеграциялық механизмді жүзеге асыруға қатысты университеттің қызметін оң сипаттайды [3].

Қарастырылып отырған алғашқы жылдары шетелдік студенттерді университетте оқуға тарту, сондай-ақ сыртқа шығатын ұтқырлық проблемалары туындады. Сонымен қатар, университетте талданған 5 жыл ішінде ҚОҚМ курстары дамымады, шетелдік университеттерде дәріс оқитын профессорлар болмады және шетелдік студенттерге арналған арнайы әдебиеттер әзірленбеді. Бұл факторлар университеттің білім беру деңгейінің төмен болуына ықпал етті.

Қарастырылып отырған барлық кезеңдегі ғылыми бағытта отандық сипаттағы ғылыми зерттеулердің едәуір көлеміне қарамастан, бірлескен ғылыми жобалар болған жоқ, сонымен қатар ғылыми зерттеулерді қаржыландырудың төмендігі себеп болды. Осы бағытты бағалау.

Сонымен, кейінгі жылдардағы тиімділік деңгейінің жоғарылауы сапалы емес, сандық болып табылады, бұл аккредиттелген білім беру бағдарламалары санының өсуіне, студенттердің ұтқырлығының өсуіне және нөлдік емес әсер ететін басылымдар көлемінің артуына байланысты фактор.

Талқылаулар

Қазақстанның жоғары оқу орындарындағы интеграциялық үдерістерді басқару механизмінің тиімділігін бағалау келесідей қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

Біріншіден, білім беру деңгейінің жоғары көрсеткіштеріне ие, бұл өте жоғары ұтқырлыққа мүмкіндік береді. Бұл университеттегі интеграциялық процестерді басқарудың тиімді ұйымдық-экономикалық механизмі туралы куәландырады.

Екіншіден, Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ материалдық-техникалық жағынан жоғары деңгейге ие. Ұйымдастыру саласында да, ресурстарды қаржылай бөлуде де тиімді басқару элементтерін енгізу Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ өзін-өзі қамтамасыз етудің жоғары деңгейін қамтамасыз етуге мүмкіндік берді.

Үшіншіден, Д. Серікбаев атындағы ШҚМТУ интеграциялық процестерді дамытуға ашық. Бұл бағалау қарастырылып отырған университеттегі интеграциялық үдерістерді басқару механизмінің тиімділігі туралы жалпы көрініс беретіндіктен, интеграция деңгейіне әсер ететін факторларға неғұрлым егжей-тегжейлі талдау жүргізу қажет.

Қорытынды

Сапалық көрсеткіштерді сандық бағалауға негізделген университеттердегі интеграциялық процестерді басқарудың ұйымдастырушылық-экономикалық механизмінің тиімділігіне ұсынған бағалау қазіргі уақытта Қазақстанның жекелеген университеттеріндегі интеграциялық процестерді басқару деңгейін айқын көрсетті және мүмкіндік берді. Жеке университеттерде интеграциялық басқару механизмін жүзеге асыру бюджеттік ресурстарға қаржылық тәуелсіздікке, сондай-ақ табиғи бәсекеге қабілетті білім беру ортасын қамтамасыз етуге байланысты жылдам қарқынмен жүзеге асырылатындығын анықтайды.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Байкенов Ж.Е., Конопьянова Г.А. Оценка эффективности управления процессами интеграции в вузах Казахстана // Статистика, учет и аудит. – 2018. – № 4(71). – С. 90–96.
- 2 Шкала и функция желательности Харрингтона. <http://studentpmr.ru> 28.04.2018
- 3 Официальный сайт ВКГТУ им. Д. Серикбаева. <https://www.ektu.kz> 29.04.2018
- 4 Официальный сайт EUR-ACE Label. <https://en.wikipedia.org> 28.04.2018
- 5 Официальный сайт ВКГУ им. С. Аманжолова. <https://www.vkgu.kz>. 30.04.2018
- 6 Официальный сайт КАСУ. <http://www.kafu.kz>. 30.04.2018

REFERENCES

- 1 Bajkenov Zh.E., Konop'janova G.A. (2018). Ocenka jeffektivnosti upravlenija processami integracii v vuzah Kazahstana // Statistika, uchet i audit, No. 4(71), pp. 90–96.
- 2 Shkala i funkcija zhelatel'nosti Harringtona. <http://studentpmr.ru> 28.04.2018
- 3 Oficial'nyj sajt VKGTU im. D. Serikbaeva. <https://www.ektu.kz> 29.04.2018
- 4 Oficial'nyj sajt EUR-ACE Label. <https://en.wikipedia.org> 28.04.2018
- 5 Oficial'nyj sajt VKGU im. S. Amanzholova. <https://www.vkgu.kz>. 30.04.2018
- 6 Oficial'nyj sajt KASU. <http://www.kafu.kz>. 30.04.2018

А.Б. ИСКАКОВА,^{1*}

докторант.

*e-mail: adi.iskakova@gmail.com

Г.Ж. НУРМУХАНОВА,¹

д.э.н., профессор.

e-mail: g.nurmukhanova@turana-edu.kz

РОЛАНД ГИЗЕ,²

д.э.н., профессор.

e-mail: R.giese@hszg.de

¹Университет «Туран», Казахстан, г. Алматы

²Университет Циттау, Германия, г. Циттау

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ПРОЦЕССАМИ ИНТЕГРАЦИИ В ВУЗАХ

Аннотация

В данной статье рассматривается методология оценки эффективности организационно-экономических механизмов управления интеграционными процессами в вузах. В современных условиях развития высшего образования внимание мировой науки все больше фокусируется на развитии интеграционных процессов в этой сфере. Эти процессы оказали такое сильное влияние на сферу высшего образования, что такие термины, как «интеграция», «интернационализация», «глобализация», становятся все более синонимичными, чем понятия, которые различают процессы, наблюдаемые в высшем образовании. В условиях глобализации и интернационализации высшего образования процессы, меры и методы, а также наука о преобразованиях, которые способствуют качественному и эффективному развитию университета, а также науки, важны не только в сфере образования. В связи с этим механизм реализации данных интеграционных процессов, в частности организационно-экономический механизм управления, способствующий повышению эффективности высшего образования, качества образования, станет объектом пристального и всестороннего изучения. Развитие интеграционных процессов создает конкурентную среду для высшего образования, что позволяет рассматривать механизм организационно-экономического управления вузом как бизнес-процесс, но с учетом актуальных особенностей вуза.

Ключевые слова: высшее образование, глобализация, образование, бизнес, качество, оценка, эффективность, конкурентоспособность вузов.

A.B. ISKAKOVA,^{1*}

PhD student.

*e-mail: adi.iskakova@gmail.com

G.ZH. NURMUKHANOVA,¹

d.e.s., professor.

e-mail: g.nurmukhanova@turand.edu.kz

ROLAND GIEZE,²

d.e.s., professor.

e-mail: R.giese@hszg.de

¹Turan University, Kazakhstan, Almaty

²Zittau/Goerlitz University of Applied Sciences,
Germany, Zittau

COMPARATIVE ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR MANAGING INTEGRATION PROCESSES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract

The article discusses the methodology for assessing the effectiveness of the organizational and economic mechanism for managing integration processes in universities. In modern conditions of the development of higher education, more and more attention of world science is riveted to the processes of integration in this area. These processes have so strongly influenced the field of higher education that terms such as “integration”, “internationalization”, “globalization” are becoming more synonyms than concepts that differentiate essentially different processes observed in the field of higher education. In the context of globalization and internationalization of higher education, the process of implementation, measures and methods of introducing transformations that contribute to the high-quality and effective development of the university's activities not only in the field of education, but also in science are becoming significant. In this regard, it is the mechanism for the implementation of integration processes, or more precisely, the organizational and economic mechanism of management, which contributes to increasing the efficiency of higher education, the quality of education, which becomes the object of close and thorough research. The development of integration processes creates a competitive environment for universities, which allows us to consider the organizational and economic mechanism of management at a university as a business process, however, taking into account the relevant specific features that are characteristic only of a university as an educational organization.

Key words: higher education, globalization, education, business, quality, evaluation, efficiency, competitiveness of universities.